

Nota de premsa

19 de desembre de 2006

El Síndic demana més recursos per a la detecció, la mediació i la intervenció immediata en casos de *bullying* als centres escolars

El síndic de greuges ha presentat avui un informe extraordinari sobre convivència i conflictes als centres educatius en el qual ha demanat que l'Administració catalana dediqui més recursos a la prevenció dels conflictes en els centres escolars i a la formació de professionals en l'àmbit de la detecció i la intervenció de casos d'assetjament escolar. L'informe destaca també la importància de la mediació com a mecanisme de resolució de conflictes, els perills associats a la judicialització excessivament precipitada que experimenten alguns casos i l'enfortiment dels mecanismes de participació de la comunitat educativa com a millor estratègia per a la prevenció de situacions conflictives als centres escolars.

L'informe ha estat lliurat al President del Parlament, Ernest Benach, per a la seva tramesa i discussió a la Comissió del Síndic de Greuges del Parlament de Catalunya. Posteriorment, ha estat presentat en roda de premsa per part del síndic, Rafael Ribó, acompanyat per l'adjunt d'infants, Xavier Bonal.

Amb el títol *Convivència i Conflictes als centres educatius*, l'informe s'origina a partir de les queixes rebudes al Síndic de Greuges sobre aquests temes i a partir de les actuacions dutes a terme per la mateixa institució. El treball ha estat realitzat de manera coordinada amb un informe sobre la mateixa temàtica, realitzat per l'Ararteko (Defensor del Poble del País Basc), el qual també es presenta avui a la seu del Parlament basc.

L'informe del Síndic es centra en les relacions de convivència i confrontació en els centres educatius d'ensenyament secundari. Analitza el conjunt de factors escolars que incideixen en els millors o pitjors climes escolars, la tipologia de conflictes més freqüents, les situacions de vulnerabilitat que pateixen determinats alumnes i els mecanismes de gestió de conflictes que utilitzen els diferents centres educatius.

El document ofereix aquesta i altres informacions tenint en compte també les dades extretes d'un qüestionari sobre convivència escolar respost per 1.200 alumnes de primer i quart d'ESO, de material qualitatiu obtingut a partir d'entrevistes a alumnat i professorat de nous centres de secundària de Catalunya, a més de l'anàlisi de les queixes rebudes al Síndic relatives als conflictes de convivència escolar.

De l'informe en destaquen algunes dades significatives:

- Les agressions físiques no es produeixen amb una freqüència elevada en els centres escolars. El 80% dels alumnes enquestats declara no haver rebut mai agressions al centre i un 75% manifesta no haver agredit mai a un company.

Freqüència de les agressions físiques rebudes i causades

	En cas de conflicte m'han pegat		En cas de conflicte he pegat a un company	
■ Mai	948	79,33%	896	74,79%
■ Poques vegades	190	15,90%	219	18,28%
■ Sovint	35	2,93%	48	4,01%
■ Sempre	22	1,84%	35	2,92%
Total	1195	100,00%	1198	100,00%

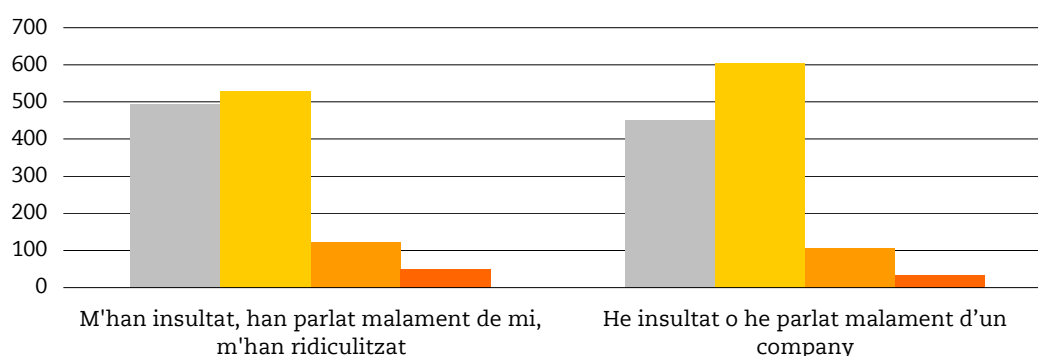

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'enquesta

- Aquesta baixa freqüència de les agressions físiques, contrasta amb una presència més estesa de l'insult o la ridiculització entre els companys.

Freqüència de les agressions simbòliques rebudes i causades

	M'han insultat, han parlat malament de mi, m'han ridiculitzat		He insultat o he parlat malament d'un company	
■ Mai	493	41,32%	450	37,69%
■ Poques vegades	529	44,34%	605	50,67%
■ Sovint	122	10,23%	106	8,88%
■ Sempre	49	4,11%	33	2,76%
Total	1193	100,00%	1194	100,00%

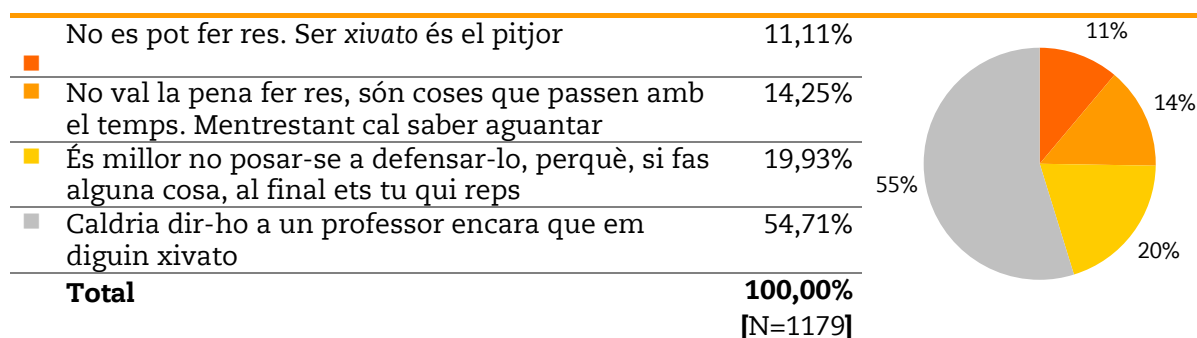

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'enquesta

- Els alumnes tenen, en termes generals, confiança en el professorat i en els mecanismes de resolució de conflictes en els centres. Aquesta confiança, però, és més elevada entre l'alumnat de 1r d'ESO que entre el de 4rt d'ESO, que sempre es mostra més crític amb els sistemes que regulen les normes i sancions dels centres.

- L'existència de codis no escrits, que delimiten normes de funcionament en una classe o un centre, és prou important com perquè un 45% de l'alumnat optin per alternatives de passivitat davant d'un cas d'assetjament abans d'haver de passar per "xivato".

Opcions que trien els joves en casos de possible assetjament

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'enquesta

- En ocasions, el maltractament entre iguals no és percebut pels joves com a tal sinó interpretat en termes de bromes, jocs, insults entre amics. Apareix sovint com un fenomen minimitzat per part dels mateixos joves.
- El punt anterior, i altres factors, contribueixen a un significatiu aïllament de les víctimes, les quals recorren a la invisibilització com a una de les estratègies més emprades per tal d'evitar la confrontació amb els agressors.
- La preponderància del maltractament psicològic i els "codis no escrits" de no recórrer al professorat, dificulten significativament la detecció a temps de casos d'assetjament reiterat que pateixen determinats alumnes. El retard en la detecció és un dels factors que més dificulta la possibilitat reconducció de situacions conflictives mitjançant la mediació i el diàleg.
- De les queixes rebudes al Síndic es desprèn que, en general, els centres docents tenen dificultats per detectar de forma ràpida les situacions d'assetjament escolar i identificar-ne els signes. Tot i que es disposa d'instruments de qualitat per a la detecció i la resolució de conflictes, cal més formació per al professorat en aquest terreny i més difusió d'aquests instruments en els centres.

- Els problemes de detecció poden portar en ocasions a la manca de reconeixement de casos i priva d'una reacció àgil de l'escola amb els alumnes afectats per l'agressió i amb els alumnes implicats.
- El diàleg i la mediació són recursos infrautilitzats. En ocasions perquè els centres restringeixen la seva actuació a l'aplicació de sancions, i en ocasions perquè les famílies afectades –tant d'agressors com de víctimes- mostren poca disposició a la resolució de conflictes per una via dialogada.
- Les dificultats per a resoldre els conflictes a temps i mitjançant el diàleg deriven en ocasions a recórrer al canvi de centre dels alumnes afectats per situacions de maltractament. La inspecció educativa es queixa sovint que la família afectada precipita la decisió sense esperar a realitzar tots els passos establerts per a la resolució del conflicte. Les famílies mostren desconfiança en la capacitat de l'administració educativa i del centre per a resoldre la situació.
- En ocasions les famílies dels alumnes víctimes manifesten malestar amb l'actuació del centre o de l'administració educativa. Es queixen d'una insuficient actuació dels serveis educatius, la manca de preparació adequada dels professionals per a resoldre alguns casos i el tracte poc adequat que es dona als afectats.

Algunes recomanacions destacades

L'informe inclou 27 recomanacions dirigides a l'administració educativa, als centres d'ensenyament i a d'altres actors implicats (Administració de Justícia, mitjans de comunicació). A continuació se'n destaquen algunes:

- Promoure la participació dels centres en programes i plans de millora de la convivència. Fer major difusió de l'existència d'aquets plans millora de la convivència, especialment entre equips directius i membres del Consell Escolar.
- Donar suport als centres mitjançant recursos, assessorament, formació de professors i materials específics que els ajudin a aplicar els plans de convivència

- Difondre i assegurar l'aplicació de protocols d'actuació per afrontar les situacions de maltractament entre alumnes.
- Incorporar la millora de la convivència i el rebuig a qualsevol forma de maltractament com a objectiu prioritari de qualsevol centre educatiu i promoure la implicació de l'alumnat en la gestió de determinats conflictes.
- Estendre la pràctica de les tutories individuals i treballar sistemàticament habilitats socials en les tutories grupals.
- Afavorir una organització que permeti reduir el nombre de docents que intervé en cada classe, així com una major estabilitat de les tutories.
- Garantir l'observació i supervisió educativa dels temps i espais no lectius. Com ara el pati, menjador, el transport, etc. per evitar situacions de conflicte a fora de les classes
- Incrementar les funcions i el paper de les comissions de convivència i garantir-hi la participació de tots els sectors de la comunitat educativa.
- Impulsar els mecanismes de mediació per a la resolució de conflictes, tal i com contempla el Decret de Drets i Deures de la comunitat educativa, i fer-ho, sempre que sigui possible, donant un paper destacat als mateixos alumnes com a mediadors.
- Garantir en totes les situacions d'assetjament escolar el suport, la protecció i la seguretat de la víctima.
- Intervenir d'immediat amb els alumnes assetjadors transmetent un clar missatge de tolerància zero a qualsevol tipus d'agressió
- Establir circuits de comunicació amb el professorat perquè els alumnes puguin informar de la seva situació als tutors o responsables del centre.
- Fer un seguiment continuat de la situació i no dilatar els processos d'investigació i sanció.
- Establir mecanismes d'informació i d'orientació sobre les diferents possibilitats d'actuació davant de situacions d'assetjament escolar.